

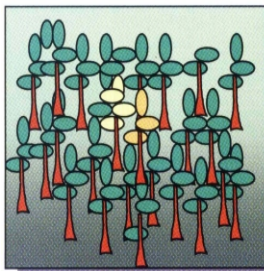
Celem nowej formy wydawniczej Notatnika Naukowego IBL jest popularyzacja, często jeszcze nie zakończonych, ale już przydatnych dla praktyki gospodarczej, wyników badań Instytutu w możliwie prostej i syntetycznej formie. Liczymy, że przedstawione w tej formie wyniki badań pomogą w rozwiązywaniu wielu problemów gospodarki leśnej.
Mamy nadzieję, że Czytelnicy zechcą nowy „Notatnik Naukowy IBL” włączyć do swej biblioteki.

“Sztuczne” luki

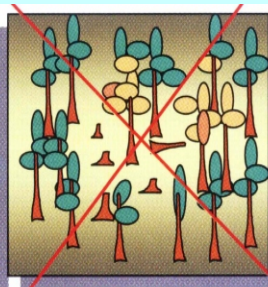
Drzewostany rosące na gruntach porolnych to najczęściej monokultury sosnowe. Są one z wielu względów podatne na atak korzeniowca wieloletniego (*Heterobasidion annosum*), sprawcę huby korzeni. W wyniku rozwoju choroby zamierają pojedyncze drzewa, a nawet całe ich grupy. W drzewostanach sosnowych na gruntach porolnych pierwsze wypadki z powodu huby korzeni powstają w 10-15-letnich tyczkowinach, najczęściej dotychczas nie przedzwojonych. Tworzą się w ten sposób ogniska chorobowe, w których - w wyniku usuwania zamarych i chorych drzew - powstają tzw. luki hubowe. Luki te w miarę upływu czasu powiększają się, gdyż drzewa na ich obrzeżu ulegają zakażeniu przez kontakt z grzybem (infekcje wtórne w korzeniach) i choroba rozprzestrzenia się na cały drzewostan.

Jak temu zapobiec, a równocześnie zwiększyć odporność lasu i bardziej zróżnicować jego uproszczoną strukturę gatunkową i wiekową?

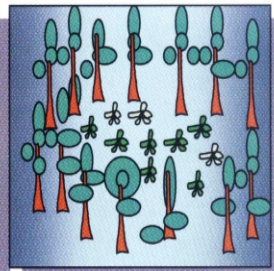
To nie jest trudne!

Początek ogniska hubowego

Tak nie musi być!

Tak będzie w “sztucznej” luce

Proponowane postępowanie w zagrożonych drzewostanach polega na wykonywaniu wiosną i jesienią zabiegów ochronnych przeciw hubie korzeni z wykorzystaniem preparatu biologicznego z grzybem *Phlebiopsis gigantea* typu "PglBL". To połączenie zabiegu ochronnego i hodowlanego ma charakter działania profilaktyczno-terapeutycznego.

Działania profilaktyczne realizujemy w następujących etapach:

1. Wyszukujemy tworzące się ogniska infekcyjne, które obejmują zwykle jedno do pięciu drzew zamierających, a następnie usuwamy je, a wraz z nimi kilka drzew sąsiednich. Wielkość tak uformowanej luki zależy od wieku (wysokości) drzew – im są one niższe, tym średnica luki jest mniejsza. W młodszym wieku jest to odległość równa szerokości 2–3 rzędów drzew, w nieco późniejszym – połowie lub całej wysokości drzew, zależnie od aktualnej więźby.

2. Wszystkie ścięte pniaki starannie infekujemy grzybem *Phlebiopsis gigantea* zawartym w biopreparacie typu "PglBL", pamiętając przy tym o nacięciu pniaka i przykryciu zainfekowanego czoła mchem lub ściółą. W wyniku ścinki drzew i wprowadzenia do pniaków grzyba konkurencyjnego względem patogena uzyskujemy powierzchnię – sztuczną lukę zabezpieczoną przed rozprzestrzenieniem się choroby w strefie korzeni.

Może być tak ...

3. W tak uformowanej luce dosadzamy różne gatunki drzew i krzewów, odpowiednie do warunków siedliskowych. Alternatywą jest pozostawienie luki dla sukcesji naturalnej. Wczesne uzupełnienie luki przyspiesza proces przebudowy drzewostanu, natomiast obecność w korzeniach pożytecznego saprofita *P. gigantea* ogranicza rozprzestrzenianie się choroby w drzewostanie.

Badania nad skutecznością ograniczania huby korzeni tą metodą, które Zakład Fitopatologii Leśnej prowadzi na zlecenie Dyrekcji Generalnej

Lasów Państwowych, wykazały wysoką udatność szczepień pniaków biopreparatem "PglBL" (70–100% pniaków z grzybnią w drewnie korzeni, 65–76% pniaków z owocnikami). Nie stwierdzono wydzielania się drzew z powodu huby korzeni na granicy sztucznych luk – drzewa z obrzeża luki nie wykazywały symptomów chorobowych lub objawów obniżonego przyrostu na wysokość i grubość.

W lukach, w których nie wprowadza się gatunków liściastych, następuje sukcesja naturalna: pojawiają się samosiewy brzozy, czeremchy amerykańskiej, dębu, topoli, osiki, jałowca, a także jeżyny i olszy. W lukach w drzewostanach na słabym siedlisku brak jest na ogół odnowień naturalnych i w takiej sytuacji podsadzenia są nieodzowne.

Szczegółowe informacje dotyczące omawianego zagadnienia są dostępne w Zakładzie Fitopatologii Leśnej IBL w Sękocinie.

Opracował: prof. dr hab. Zbigniew Sierota

Darż Bór

... albo tak !